УДК 336.36
DOI 10.15673/fie.v18i1.3446

Андрос С.В.
доктор економічних наук, доцент
провідний науковий співробітник
відділ фінансово-кредитної та податкової політики
E-mail: andros.sv@ukr.net
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-5561-901X
Черемісіна С.Г.
доктор економічних наук, доцент
головний науковий співробітник
відділ аграрного ринку та міжнародної інтеграції
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
вул. Героїв Оборони, 10 м. Київ, Україна, 03127
E-mail: cheremisinasvitlana@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1546-7714

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ЯК СУКУПНІСТЬ ЗАХОДІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджується економічна сутність дефініції фінансової стійкості. Розглянуто внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств. Сформульовані можливі причини неплатоспроможності аграрних підприємств. Розглянуто механізм забезпечення фінансової стійкості підприємства як ринкової категорії та альтернативи фінансової неспроможності. Проаналізовані моделі прийняття управлінських рішень для забезпечення фінансової стійкості на різних етапах життєвого циклу сільськогосподарських підприємств. Досліджуються інструменти діагностики фінансової стійкості аграрних підприємств. Обґрунтовується доцільність застосування інструментів фінансового менеджменту для забезпечення фінансової стійкості підприємств. Розглянуто основні критерії оптимізації оборотних коштів для зміцнення фінансових позицій сільськогосподарського підприємства на ринку. Розглянуто алгоритм оцінки фінансової стійкості підприємства, що достатньо характеризує фінансове становище підприємства за найменшої кількості включених до нього критеріїв ефективності. Сформульовано передумови забезпечення та підтримки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Сформовано систему заходів для належного управління фінансовим станом вітчизняних підприємств аграрної сфери. Запропоновано шляхи підвищення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Запропоновано фінансову модель взаємодії підприємства та ринку, що дозволяє дослідити в умовах воєнного стану динаміку фінансового становища підприємств.

Ключові слова: аграрний сектор, кредитоспроможність, ліквідність, рентабельність, платоспроможність, сільськогосподарські підприємства, фінансові інструменти, фінансовий механізм, фінансова стабільність, фінансова стійкість.

ONUT Open Access
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Запорукою стабільного розвитку аграрного сектору та забезпечення розширеного відтворення є фінансова стійкість сільськогосподарських підприємств. Фінансова стійкість являє собою певний стан підприємства, який дозволяє йому вільно розпоряджатися своїми коштами та забезпечувати безперервність своєї діяльності. Це також досягається за рахунок певного співвідношення власного капіталу до боргового, що гарантує платоспроможність, фінансову незалежність та інвестиційну привабливість. Коли діяльність підприємства залежить не лише від внутрішнього фінансування, а й від позикового та зовнішнього капіталу (що характерно для більшості українських сільськогосподарських підприємств з недостатніми внутрішніми фінансовими ресурсами), питання фінансової незалежності від зовнішніх джерел стає вкрай болючим. Стабільне фінансове становище сільськогосподарського підприємства сприяє його прибутковій господарській діяльності та майбутньому розвитку.

Тема статті є особливо актуальною для сільськогосподарських підприємств, що працюють в умовах, російської військової агресії, адже зовнішня нестабільність має компенсуватися посиленням внутрішнього контролю за фінансовою стійкістю. Більшість

сільськогосподарських підприємств зараз переживають стан застою або дуже повільного зростання та збирають дані, які можна використовувати для оцінки та аналізу взаємозв'язків поточних фінансових процесів. Кожне сільськогосподарське підприємство повинно забезпечити достатність фінансових ресурсів для постійного виконання своїх фінансових зобов'язань перед діловими партнерами, власниками, працівниками та державою. Чим швидше будуть підготовлені управлінські рішення в контексті забезпечення фінансової стійкості з використанням новостворених інформаційних баз даних, тим швидше стане можливою загальна стабілізація українських фінансів.

Розгляд фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств та розробка ефективних заходів щодо її покращення неможливі без комплексної оцінки їхнього фінансового стану. Крім того, низька фінансова стійкість аграрних підприємств є суттєвою перешкодою для залучення значних інвестицій в українську економіку. З огляду зазначеного, досягнення стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств вимагає розробки та впровадження механізмів стимулювання, які заохочують виробників розширювати свою ресурсну базу та розвивати фінансовий потенціал.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Академічні позиції з досліджуваної теми базуються на аналізі праць вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі фінансового менеджменту, управління фінансовим та оборотним капіталом, оптимізації структури капіталу та фінансової реструктуризації сільськогосподарських підприємств, впливу сталого розвитку на фінансову стійкість аграрних підприємств. Кожен із цих напрямків має великий теоретичний та практичний матеріал, що відображає загальні та конкретні результати підходів авторів. Ключові ідеї, що лежать в основі сучасних ефективних фінансових інструментів та концепцій управління фінансовою стійкістю, належать провідним міжнародним вченим. Зокрема, хочеться зупинитися на працях нижчезазначених вчених. Л. Наранчімег та К. Енкхамгалан дослідили показники фінансової стійкості, щоб визначити оптимальне співвідношення власних та позикових коштів для максимізації ринкової вартості підприємства, забезпечення його платоспроможності і рентабельності [1]. С. Лінарес-Мустарос та інші запропонували альтернативний метод аналізу фінансової звітності для класифікації компаній, спрямований на усунення недоліків деяких коефіцієнтів, і заснований на композиційному аналізі даних [2]. Основне припущення дослідження А. Г. Христопулос та інших полягає у тому, що ліквідність і прибутковість є ключовими критеріями визначення статусу фінансових труднощів аграрного підприємства [3]. На думку Ок Чіхо та Ан Сон Хе, саме відносна продуктивність є важливою граничною умовою у відносинах між підприємницькою орієнтацією та фінансовою стійкістю малих агропідприємств [4]. Результати дослідження Юцзя Лу та Янфень Чен також підтвердили, що зареєстровані на біржі китайські сільськогосподарські компанії значно збільшили рентабельність та обсяги виробництва в останні роки, але все ще слабкі порівняно з іншими галузями економіки [5].

Продовжили дослідження у цьому напрямі І. Блазкова та О. Двоулеті, вчені оцінили вплив галузевих характеристик (концентрації ринку, темпів зростання сектора та темпів зростання імпорту) на рівні компанії (частки ринку, тривалість діяльності, розміру, чисельності персоналу, співвідношення позикових та власних коштів та короткострокового ризику) на рентабельність активів [6]. З огляду на загрозу фінансової стійкості некомерційних організацій, що діють у Південній Африці, М. Мабоя та Т. Маккей визначили фінансові умови, в яких працюють ці установи, встановили причини їх уразливості та надали рекомендації щодо підвищення їхньої фінансової стійкості [7]. Доповнила наукові точки зору попередніх вчених М. Х. Абдуллаєва, вона проаналізувала теоретичні і практичні аспекти підвищення фінансової стійкості акціонерних товариств [8]. У свою чергу С. А. Хамід Маенуддін та інші проаналізували фактори впливу на фінансову стабільність мікрофінансового сектора Пакистану [9]. У статті Д. Х. Б. Фан та інших обгрунтовано фактори невизначеності економічної політики та їх вплив на фінансову стабільність сільськогосподарських підприємств [10]. Мбата та М. Нгібе проаналізували критичні чинники, які впливають на фінансову стійкість малих агропідприємств, що у довгостроковій перспективі призводить до їхньої ліквідації [11].

Результати дослідження Н. Ібрагім Абдлкарім та інших показують, що деякі аспекти корпоративного управління, змінні зовнішнього середовища компанії, мікрозмінні на рівні компанії та макрозмінні на економічному рівні відповідно мають найбільший вплив на рейтинг фінансової стійкості агрокомпанії [12]. У свою чергу Е. Кулу та інші представили емпіричні дані про роль простоти ведення бізнесу у розвитку нових сільских підприємств в умовах фінансової стабільності [13]. Унікальний набір підприємницьких компетенцій (мислення та ділова практика), які можуть допомогти підприємцям створювати довгостроково виживаючі малі агропідприємства, сформулювали Н. Б. Ненех та Дж. Ванзіл [14].

Вагоме значення для подолання проблем доступу до фінансових послуг, на думку Л. Соегіоно та інших, мають форми місцевої мудрості у сільському мікрофінансуванні [15]. Як доповнення до попередніх досліджень, А. Д. Р. Атахау та інші розробили моделі сталого мікрофінансування для скорочення бідності у сільських громадах Східної Сумби (Індонезія) [16]. Опираючись на підхід, заснований на знаннях, Дж. Є та К. Кулатхунга побудували комплексну модель для вивчення впливу фінансової грамотності, доступу до фінансування та ставлення до фінансового ризику на стійкість малих аграрних підприємств [17].

Розширили наукову думку І. Фусару та Н. Мунтян, вчені провели аналіз застосування та точності прогнозування моделей Z-рахунку Альтмана для оцінки фінансової стійкості та ризику банкрутства сільськогосподарських підприємств Республіки Молдова [18]. У свою чергу М. Х. Кім та Г. Партінгтон

представили динамічні ймовірнісні прогнози для австралійських компаній у контексті їхньої фінансової стійкості [19]. Дослідження Е. Шава показало, що скорочення фінансування з боку донорської спільноти, зміна пріоритетів спонсорів, неефективний розподіл ресурсів та відсутність прозорих структур для залучення донорського фінансування впливають на фінансову стійкість аграрного бізнесу [20]. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва розглянула С. В. Андрос [21].

Незважаючи на численні фундаментальні дослідження українських та міжнародних фінансистів щодо прогнозування та розвитку фінансових відносин, чіткого наукового підходу до щодо забезпечення фінансової стійкості підприємств аграрної сфери в умовах повоєнного відновлення економіки так і не розроблено. Це підтверджується тим, що пошук інструментів управління досі триває, а також тим, що фактичний рівень показників фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств залишається досить низьким. При визначенні фінансового стану підприємств аграрної сфери їх динаміка недооцінюється, що пов'язано з відсутністю комплексної методології оцінки та забезпечення фінансової стікості. Ця стаття має на меті визначити можливості для усунення існуючих прогалин у механізмі забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є вирішення наукової проблеми щодо вдалого використання фінансового механізму для забезпечення стійкості підприємств аграрної сфери в умовах повоєнного відновлення економіки.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Основа сталого зростання української економіки в умовах повоєнного відновлення полягає у забезпеченні фінансової стійкості підприємств аграрної галузі як важливих структурних елементів економічної системи країни. Фінансова стійкість є запорукою виживання та підґрунтям сильної позиції підприємства, вона відображає стан його фінансових ресурсів та дозволяє вільно маневрувати коштами, ефективно їх використовувати, забезпечуючи безперебійне виробництво та плавний розподіл, а також враховуючи витрати на розширення та оновлення. Фінансова стійкість підприємства є засадою його надійного фінансового становища та стратегічного розвитку [21].

Управління фінансовою стійкістю є центральним та нагальним питанням як для окремих підприємств, так і для країни в цілому. Чим стабільніше підприємство, тим менш воно вразливе до неочікуваних коливань ринку, а отже, тим нижчий ризик його неплатоспроможності. Фінансова стійкість гарантує платоспроможність підприємства, яка на міжнародному рівні визначається як висока ліквідність. Надлишок ліквідних активів над зобов'язаннями сигналізує про фінансову стійкість підприємства [8].

Належне управління фінансовою стійкістю протягом усього життєвого циклу підприємства забезпечує незалежність від зовнішніх контрагентів. Успішне управління фінансовою стійкістю вимагає чіткого розуміння її дефініції, яка полягає в забезпеченні стабільної платоспроможності шляхом достатньої частки власного капіталу в джерелах фінансування [17]. Платоспроможність підприємства визначається не лише наявністю грошових коштів для погашення існуючих боргів, але й значною мірою поточною оборотністю активів та іншими показниками. Якщо необхідних коштів для погашення зобов'язань бракує, підприємства можуть залишатися платоспроможними, якщо мають активи, які можна швидко конвертувати в готівку [3].

Безсумнівно, найплатоспроможнішим підприємством є те, що має достатній власний обіговий капітал, тобто його важкопродані активи покриті постійними зобов'язаннями. Особливості неплатоспроможності українських підприємств порівняно з практикою у західних країнах полягають у тому, що вони: не мають достатньо застави під власне майно; їм бракує маркетингових можливостей; повільно адаптуються до виробництва нових видів продукції; їхні виробничі потужності та технології не завжди відповідають сучасним вимогам, і навіть за відносно низьких постійних витрат, підприємства не можуть швидко реструктуризувати свою організацію та технологію виробництва відповідно до вимог ринку. Нарешті, на платоспроможність підприємств впливає воєнний стан в країні.

Стабільність фінансового стану підприємств залежить від співвідношення дебіторської заборгованості до зобов'язань. Якщо дебіторська заборгованість підприємства перевищує її зобов'язання в умовах стабільної економіки, це часто вважається ознакою значного збільшення продажів [10]. Однак в умовах інфляції така ситуація є небезпечною. Для визначення платоспроможності підприємства (з урахуванням ліквідності всіх активів) використовуються дані балансу. Під час аналізу ліквідності балансу суми активів, згрупованих за їх ліквідністю, порівнюються із сумами зобов'язань, згрупованих за термінами погашення [3].

Фінансове становище підприємства є стійким, якщо, незважаючи на воєнний стан, воно зберігає своє нормальне функціонування, своєчасно та повно виконує свої зобов'язання перед працівниками, постачальниками, банками, а також своїм бюджетом та позабюджетними фондами, одночасно реалізує свої поточні плани та стратегічні програми. Успішне виконання виробничих та фінансових планів позитивно впливає на фінансове становище підприємства. В іншому випадку підприємство швидко переживає фінансову нестабільність та потребує фінансового оздоровлення. Розробка дійових заходів щодо покращення фінансового становища можлива лише завдяки постійному моніторингу та аналізу розвитку як самого підприємства, так і аграрної галузі в цілому [22].

Фінансовий стан будь-якого підприємства характеризується різноманітними показниками, які в сукупності визначають його надійність як ділового партнера. Однією з найважливіших складових фінансової стійкості підприємства є наявність фінансових

ресурсів, необхідних для виробництва [23]. Чим більше фінансових ресурсів має підприємство, тим стабільніше його фінансове становище. Зростання прибутку формує фінансове підґрунтя для стабільної безперервної діяльності підприємства в повоєнних умовах. Важливий не лише загальний прибуток, але й структура його розподілу, і особливо частка, що спрямовується на розвиток аграрного виробництва. Тому під час аналізу фінансової стійкості підприємства основна увага приділяється оцінці політики розподілу та використання прибутку [2]. Це відбувається у двох напрямках: по-перше, щодо фінансування поточної діяльності – створення оборотного капіталу, зміцнення платоспроможності, підвищення ліквідності; по-друге, щодо інвестицій у капітальні витрати та цінні папери.

Стабільне зростання прибутку, фінансова стабільність та стійкість до коливань світових цін на сировинні товари є прямим свідченням та основою перспективного майбутнього сільськогосподарського підприємства [1].

Стійкість підприємства значною мірою залежить від якості управління його поточними активами. Якщо підприємство зменшує запаси та ліквідні активи, воно може ввести в обіг більше капіталу і таким чином отримати більше прибутку. Однак при цьому зростає ризик банкрутств та зупинки виробництва через недостатність запасів [8].

Сільськогосподарські підприємства змушені розвиватися в умовах постійно мінливого ландшафту. Найстійкішими підприємствами є ті, які можуть позичати гроші, коли це необхідно, і вчасно їх повертати – іншими словами, ті, що мають потужну кредитоспроможність [21]. Кредитоспроможність тісно пов'язана з фінансовою стійкістю підприємства. Вона характеризується тим, наскільки вчасно та повністю підприємство повертає вже отримані кредити, наскільки добре воно може мобілізувати кошти з різних джерел, коли це необхідно. На нашу думку, ключовим фактором кредитоспроможності аграрного підприємства є його поточний фінансовий стан та його потенціал для сталого розвитку [24].

Фінансовий стан визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал для ділової співпраці та показує, наскільки економічні інтереси власне підприємства та його партнерів захищені у фінансових та інших відносинах [2]. Методом оцінки фінансового стану підприємства є фінансовий аналіз. Він дозволяє відстежувати тенденції розвитку, забезпечує комплексну оцінку бізнес-операцій і, таким чином, тісно пов'язаний з розвитком управлінських рішень, а також фактичною виробничою та господарською діяльністю. Під час аналізу трансформацій у фінансовій стійкості підприємства важливо виявляти негативні тренди та ознаки неминучої неплатоспроможності та подальшого краху. Своєчасний аналіз фінансової стійкості відкриває нові можливості для підприємства для виявлення резервів у контексті зміцнення конкурентних позицій, розширення частки ринку та досягнення подальших тактичних і стратегічних цілей [18].

Фінансова стійкість таким чином, це складне поняття, на яке впливають численні та різноманітні зовнішні та внутрішні фактори. Зокрема, до зовнішніх факторів можна віднести такі: соціально-економічна та політична стабільність країни; рівень інноваційного розвитку в економіці; стабільність ринків та платоспроможність споживачів; стан розвитку інфраструктури; стан кредитно-фінансової системи; податки; бухгалтерський облік; інвестиційна політика; ринкова ситуація постачальників; галузеві характеристики; тип ринку [11]. До внутрішніх факторів відносимо: розмір підприємства; ступінь контролю; гнучкість системи; ступінь відповідності виготовленої продукції вимогам споживачів за якістю та ціною; склад, асортимент та структура продукції, що виробляється; матеріально-технічна база підприємства; технологія і організація виробництва; склад і структура виробничих і невиробничих потужностей підприємства; стан майна та фінансових ресурсів; своєчасне реагування на інновації у відповідності до вимог ринку; маркетинг; залежність від кредиторів та інвесторів; ефективність господарських та фінансових операцій; рівень, якість та структура управління підприємством; забезпечення кваліфікованим персоналом; ефективність використання виробничих запасів; корпоративна культура; ділова репутація підприємства; баланс між внутрішніми можливостями та впливом зовнішніх загроз; галузева приналежність підприємства [9, 13].

Фінансова стійкість аграрного підприємства залежить також від багатьох системних компонентів (інфраструктури, інституцій, ринків), завдяки чому економічна система може бути стабільною в один момент часу та більш-менш нестабільною в інший, залежно від різних аспектів, таких як технології, політика, соціальний розвиток [4]. Вплив різних факторів може призвести як до позитивних, так і до негативних фінансових результатів діяльності підприємства. Фактори можна розглядати з точки зору здатності підприємства досягати своїх цілей та фінансових результатів [23]. Аналіз вимагає співвіднесення позитивних та негативних факторів, щоб забезпечити обґрунтованість управлінських рішень і зрештою вплинути на прибутковість або збитковість підприємства [3].

Аналізуючи фінансовий стан та прогнозуючи неплатоспроможність і точки беззбитковості, можна визначити загальні закономірності трансформацій фінансової стійкості підприємства, а також визначити застосовність методів прогнозування неплатоспроможності та точки беззбитковості [2]. Інформація про слабкі сторони трансформацій у господарській діяльності підприємства можуть бути відображені прямо, явно або неявно в балансі. Після визначення змін у фінансовому стані важливо визначити причини погіршення чи покращення фінансового стану підприємства, іншими словами з’ясувати причини негативного розвитку подій (табл. 1).

Таблиця 1

Можливі причини неплатоспроможності підприємств аграрної сфери*

Негативні тенденції трансформацій	Можливі причини
1. Наявність та зростання непокритих збитків, зниження нерозподіленого доходу	Перевищення витрат над доходами, недостатній рівень самофінансування, недоліки товарної, цінової, збутової політики
2. Прострочена кредиторська та дебіторська заборгованість	Необґрунтована кредитна політика, прострочена кредиторська заборгованість, надмірно авансовані платежі
3. Збільшення та наявність заборгованості за кредитами, не погашеними у строк	Невиконання боргових зобов'язань
4. Зниження нематеріальних активів	Зменшення вартості патентів, ноу-хау
5. Зниження основних засобів	Погіршення (старіння) матеріально-технічної бази, відсутність чи низькі темпи оновлення
6. Наявність та зростання незавершених капітальних вкладень	Значні терміни введення потужностей, завищення амортизації
7. Зростання товарно-матеріальних запасів	Затоварювання
8. Зниження відвантажених товарів	Звуження ринків збуту
9. Зростання витрат майбутніх періодів	Зайві авансовані платежі, необґрунтована кредитна політика
10. Зниження функціонуючого капіталу	Падіння рівня ліквідності
11. Зниження оборотності матеріальних запасів	Перевищення фактичного рівня запасів над нормативним, падіння попиту, звуження ринків збуту, накопичення застарілих та неконкурентоспроможних товарів
12. Зниження власних оборотних коштів	Перевищення вартості довгострокових активів над вартістю власного капіталу, збільшення виробничих коштів

**Джерело: складено авторами за даними [7, 24]*

Річ у тім, що суттєві зміни в балансі повинні викликати питання у акціонерів та кредиторів підприємства, і досить складно заздалегідь передбачити, які зміни будуть сприятливими, а які – несприятливими [7].

Перехід до післявоєнної відбудови вимагає підвищення ефективності аграрного виробництва та конкурентоспроможності продукції. Фінансове становище підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. На нашу думку, найбільший вплив на фінансове становище має фінансовий механізм, який оптимізує фінансові взаємодії підприємства та підвищує ефективність генерування та розподілу ресурсів. Фінансовий механізм охоплює принципи, функції, методи та інструменти фінансового забезпечення господарської діяльності підприємства. У рамках фінансового управління він дозволяє розробляти ефективні форми та інструменти фінансового забезпечення [16, 21].

Внутрішні механізми стабілізації фінансової стійкості аграрного підприємства можна розділити на такі фази: ліквідація неплатоспроможності (операційний механізм, заснований на принципі «ліквідації профіцитів»), відновлення фінансової стабільності (тактичний механізм усунення несприятливих подій та досягнення рівноваги) та довгострокове забезпечення фінансової рівноваги (стратегічний механізм оптимізації та досягнення цільових показників економічного зростання) [1]. Механізм операційної стабілізації включає такі заходи: прискорене забезпечення ліквідності за рахунок оборотних активів, частковий продаж основних засобів та скорочення короткострокових зобов'язань. Тактичний механізм фінансової стабілізації передбачає збільшення власного капіталу і зменшення споживання фінансових ресурсів[6].

Система забезпечення фінансової стійкості підприємства, що реалізується через нормативне, інформаційне та кадрове забезпечення управління фінансово-господарською діяльністю, дозволяє використовувати комплекс інструментів, що підкріплюють, регулюють та контролюють вплив на фінансовий стан сільськогосподарського підприємства [20]. У табл. 2 наведено узагальнення впливу основних макроекономічних факторів на стійкість підприємства та методів, які дозволяють їх враховувати у діагностиці.

Дані табл. 2 показують, що використання ширшого спектру інструментів, адаптованих до зовнішніх впливів, забезпечує більш достовірне уявлення про фінансову стійкість сільськогосподарського підприємства. Інтеграція макроекономічних факторів у моделі оцінки дозволяє не лише описати поточний стан, але й передбачити його зміни за різних сценаріїв навколишнього середовища. Після аналізу зовнішнього середовища та фази життєвого циклу підприємства зазвичай розробляється модель прийняття рішень для фінансового менеджменту, узгоджена зі стратегічними цілями підприємства (рис. 1).

Для стадії аристократизму характерні такі нюанси: зниження організаційної гнучкості; використання можливостей, що приносять короткострокові переваги; підвищення цін на агропродукцію для забезпечення доходу; зниження продажів та зменшення чистого прибутку.

Таблиця 2

Макроекономічні фактори та інструменти діагностики фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств*

Макроекономічний фактор	Потенційний вплив на фінансову стійкість	Приклади чутливих показників	Інструменти діагностики
Інфляція	Зниження рентабельності та купівельної здібності	Рентабельність продажів, оборотність активів	Індексація показників, коригування грошових потоків
Облікова процентна ставка	Зростання вартості запозичень, зниження ліквідності	Коефіцієнт поточної ліквідності, відсоток покриття	Стрес-аналіз, сценарне моделювання
Валютний курс	Зростання витрат на імпорт, валютні втрати	Валютна структура зобов'язань, рентабельність	Розрахунок валютних ризиків, VAR-аналіз
Галузева динаміка	Зниження попиту, стиск ринку	Дохід від основної діяльності, EBIT	Порівняльний аналіз з галузевими показниками
Політична нестабільність	Непередбачуваність регуляторного середовища	Об'єм довгострокових інвестицій, боргове навантаження	Якісний аналіз, аналіз чутливості

**Джерело: удосконалено авторами за даними [5, 18, 20, 23]*

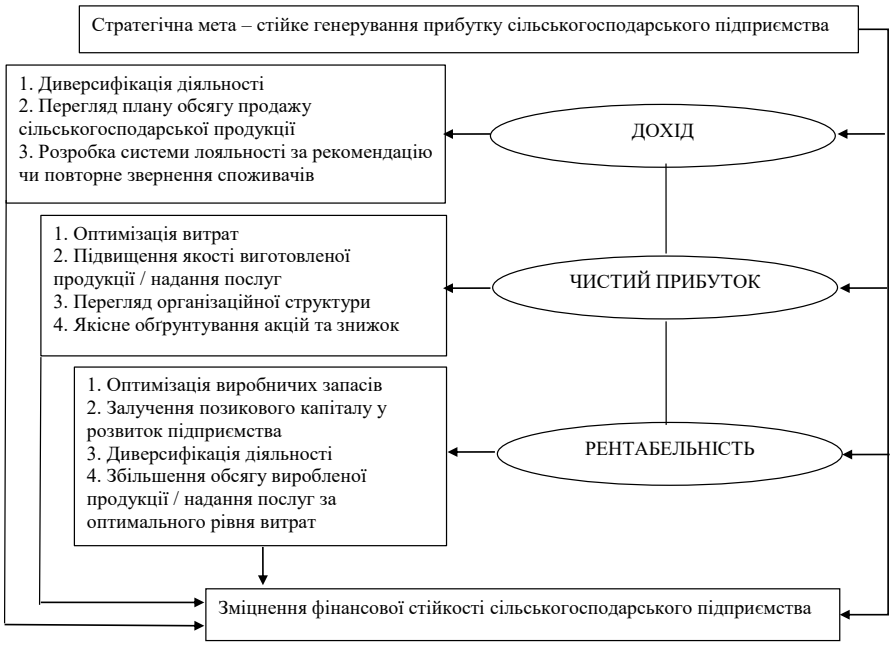

Рис. 1. Модель прийняття управлінських рішень у контексті покращення фінансової стійкості підприємства для стадій від аристократизму до загибелі

**Джерело: складено авторами за даними [12, 14, 15, 18]*

З огляду на представлену модель на рис. 1, для збільшення доходу підприємству необхідно диверсифікувати ділову активність, припинити діяльність, що не генерує доходу, та зосередитися на нових послугах. Необхідно розробити систему мотивації керівництва, а також переглянути план продажів, щоб зосередити керівників на визначенні можливостей генерування доходу. Крім того, програма лояльності для існуючих споживачів або нових потенційних клієнтів, яких залучило підприємство, сприяє зростанню доходів [12]. Якщо основною метою стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства є збільшення чистого прибутку, основна увага має бути зосереджена на оптимізації витрат та якості пропонованих агропродуктів. Перегляд плану працівників та оновлення управлінських структур підприємства для ефективної підтримки плану продажів у довгостроковій перспективі, на наше переконання, призведуть до перевищення зростання доходів над зростанням витрат. Збільшення прибутковості / рентабельності як основної мети підприємства має бути зосереджено на управлінні фінансами, виробничими запасами та активами загалом. У довгостроковій перспективі реалізація нових проєктів та розвиток нових видів діяльно-

сті вимагає забезпечення інвестицій та отримання кредитів [24].

Підсумовуючи, одним із пріоритетів управління фінансовою стійкістю на етапі дозрівання / старіння є запобігання бюрократії. Це призводить до відсутності інноваційних ідей для покращення процесів, значної залежності від зовнішнього фінансування та відсутності мотивації [22]. На етапі дозрівання виробничі та фінансові результати починають знижуватися, що призводить до зменшення власного капіталу та зниження операційної ефективності. Необхідність належного управління фінансовою стійкістю стає очевидним, так як основною метою є підтримка обсягу продажів. Зі зменшенням власного капіталу зростає фінансовий ризик. Покращення фінансового стану підприємства вимагає нових перспектив та ідей. Тому кадрові зміни та вливання нових ресурсів сприяють вищим продажам та кращим фінансовим результатам, а також підвищенню організаційної ефективності та зміцненню власної бази [8]. Подолання наслідків війни вимагає зосередження саме на економічній стійкості, наприклад, створення інноваційного фонду на етапі розвитку може допомогти подолати наслідки війни шляхом впровадження інноваційних проєктів.

Фінансові проблеми, з якими стикаються сільські підприємці, можна вирішити з використанням універсального набору інструментів та стандартизованих показників, що формують ґрунт для управління фінансовою стійкістю [7]. Для прийняття ефективних управлінських рішень у площині фінансової стабільності доречно запропонувати чотири ключові інструменти управління фінансовою стійкістю: достатній обсяг продажів – виручка від реалізації сільськогосподарської продукції повинна покривати витрати на виробництво та збут, одночасно генеруючи прибуток; задовільний коефіцієнт активів до пасивів у балансі – створення запасу фінансової міцності та забезпечення активів з надійних джерел; своєчасне та повне виконання всіх зобов'язань – відсутність прострочених зобов'язань та неоплачених кредитів забезпечує стабільне становище; достатній обіговий капітал для нарощування виробничих запасів та фінансування поточної діяльності [16, 19].

Під час фази зростання важливо не лише приймати обґрунтовані управлінські рішення для розвитку бізнесу, але й стримувати бажання реалізовувати всі проєкти та ідеї одночасно. На рис. 2 зображено модель прийняття управлінських рішень для нарощення фінансової стійкості підприємств аграрної сфери для стадій від виходу на ринок до зростання.

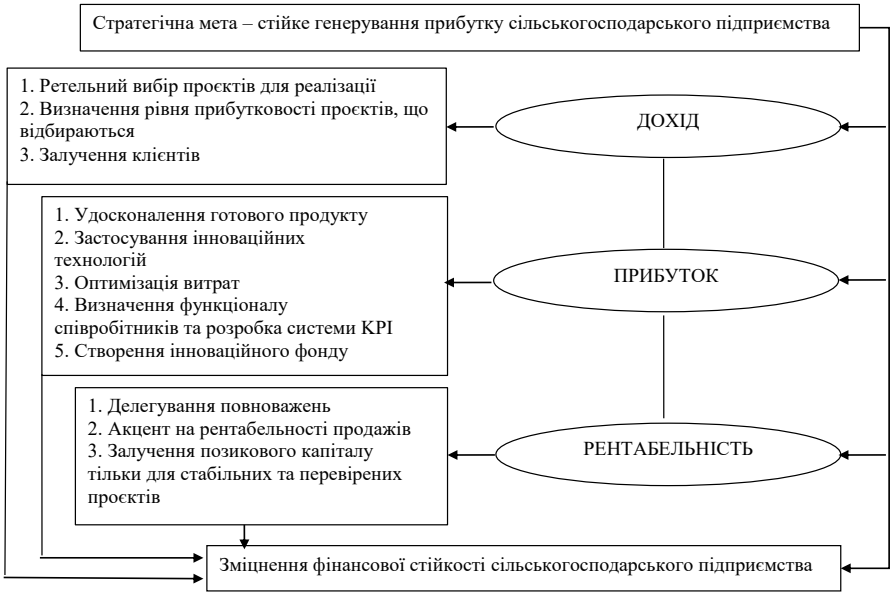

Рис. 2. Модель прийняття управлінських рішень у площині підвищення фінансової стійкості підприємства для стадій від виходу на ринок до зростання
**Джерело: складено авторами за даними [12, 15, 22]*

На нашу думку, отримання прибутку є основним методом запуску бізнесу. Втім формування команди відбувається лише на етапі зрілості, що може призвести до конфліктів. Тому одним із завдань є чітке визначення обов'язків співробітників та розробка системи мотивації, а також ключових показників ефективності (KPI), які сприяють зростанню чистого доходу. Основна увага приділяється чистому прибутку, а дохідність виправдовується після досягнення стабільності на етапі зрілості та визначення переліку проєктів, що генерують дохід [3]. У цьому випадку може бути корисним делегувати відповідальність для кращого управління новими проєктами та покращення кінцевих продуктів, наприклад, шляхом впровадження інновацій [6]. На наше переконання, тільки комплексне застосування перелічених вище інструментів допоможе підвищити стій-

кість підприємства до негативних наслідків війни. Запропонований нами підхід до управління фінансовою стійкістю оригінальний тим, що враховує зовнішні фактори та відповідну фазу життєвого циклу сільськогосподарського підприємства.

Для забезпечення фінансової стійкості аграрного бізнесу необхідно створити належні умови для господарської діяльності, які дозволяють фінансовій системі підприємства адаптуватися до трансформацій зовнішнього середовища. До заходів з найменшим ризиком подальшого погіршення фінансової стійкості аграрного підприємства належать поповнення резервів шляхом збільшення власного капіталу, наприклад, шляхом накопичення нерозподіленого прибутку [8]. Ці заходи сприяють стабілізації ситуації та подоланню наслідкив війни. Фінансову стійкість підприємств аграрної сфери необхідно зміцнювати шляхом мінімізації їхньої залежності від боргових зобов'язань та підтримки збалансованого співвідношення активів до пасивів [24].

Економіка країни перебуває в стані війни, тому, зрозуміло, що стабілізація державних фінансів є одним з головних пріоритетів уряду. Необхідно впроваджувати державні програми стимулювання для зниження процентних ставок, стримування інфляції та стабілізації обмінного курсу національної валюти [20]. Впровадження зазначених заходів дозволить точніше оцінити фінансове становище підприємств аграрної сфери і суттєво сприятиме прийняттю виважених управлінських рішень для оптимізації їхньої фінансової стійкості. В умовах повоєнного відновлення економіки вибір правильного напрямку покращення фінансової стійкості підприємств визначатиме не лише їх майбутнє функціонування, але й привабливість для потенційних інвесторів, оскільки вибір інвестиційної цілі ґрунтується не лише на поточному фінансовому становищі, а й на потенційних можливостях підприємств у перспективі [24].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Методологічним базисом для визначення фінансової стійкості підприємств аграрної сфери має слугувати системний підхід, що враховує вплив зовнішнього середовища та стадію життєвого циклу підприємства. Прибуток має бути основним критерієм. Належне забезпечення фінансової стійкості передбачає створення структури фінансових ресурсів, яка забезпечує достатню ліквідність і платоспроможність у короткостроковій перспективі, збільшує чистий прибуток та джерела фінансування, а також забезпечує довгострокове фінансове благополуччя та стале зростання підприємства в умовах повоєнного відновлення економіки. Досягнення цілей фінансової стійкості, а також гнучкість до зовнішніх трансформацій залежать від стадії життєвого циклу аграрного підприємства. У фазі зростання підприємства аграрної сфери найбільш вразливі до зовнішніх впливів, тоді як у фазі зрілості вони стають стійкими і краще протистоять їм.

Дослідженням вмотивовано, що вибір механізмів забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства спрямований на стабілізацію його фінансового становища шляхом відповідного коригування ключових параметрів його фінансової структури, зокрема: капіталу, активів, грошових потоків, джерел фінансування та портфеля. Збільшення власного капіталу, чистого прибутку, розширення асортименту продукції та ринків збуту зміцнює фінансову стійкість підприємства до умов воєнного стану та підвищує операційну ефективність. Обмеження запозичень та контроль структури оборотного капіталу підтримує внутрішню фінансову стабільність підприємства. Ефективне використання ресурсів, максимізація сталого прибутку та вдале управління власним та позиковим капіталом може допомогти бізнесу досягти необхідного фінансового потенціалу і пом'якшити наслідки фінансових ризиків.

Результати дослідження довели, що фінансовою стійкістю аграрного підприємства можна керувати за допомогою заходів, що зміцнюють його позиції в аграрній сфері. Фінансової стійкості можна досягти шляхом постійного коригування структури джерел фінансування, розширення більш стабільних джерел фінансування та зменшення короткострокових, зокрема торгової кредиторської заборгованості, а також за рахунок зменшення потреб у фінансуванні щодо зменшення проблемних активів та збільшення оборотних активів.

Дослідження показало, що для стабілізації бізнес-операцій та підвищення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства можна запропонувати наступне: систематизація процесів та оптимізація грошових потоків для укріплення бізнес-операцій, раціоналізація структури капіталу, перегляд джерел фінансування, збільшення власного капіталу та його частки в структурі капіталу, ефективне використання активів підприємства, а також підвищення рентабельності як активів, так і власного капіталу. Підприємство повинне визначити ключові механізми компенсації, які запобігають втратам прибутку та генерують позитивний грошовий потік. Підприємство повинне аналізувати та контролювати свою фінансову стабільність, приділяючи виняткову увагу проблемним зонам, адже це необхідні передумови для підтримки нормальної фінансової стійкості.

В умовах воєнного стану підприємства аграрної сфери повинні застосовувати найкращі стратегії та рішення операційного управління, адже кожний відсоток зменшення доходу та кожний відсоток збільшення витрат призводить до втрати прибутку, отже до зниження запасу фінансової стійкості. Менеджмент підприємства має розуміти, що збільшення ринкової вартості та економічної доданої вартості є запорукою ефективної сільськогосподарської діяльності в умовах повоєнного відновлення економіки.

Комплексне застосування пропозицій авторів у контексті вдосконалення механізму забезпечення фінансової стійкості спрямоване на економічну реструктуризацію сільськогосподарських підприємств, тим самим підвищуючи їхню фінансову стабільність та платоспроможність. Це має допомогти запобігти банкрутству багатьох підприємств аграрної сфери, збільшити виробництво сільськогосподарської про-

дукції, і таким чином зміцнити продовольчу безпеку України в умовах повоєнного відновлення економіки.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці цифрових та інструментальних механізмів адаптації фінансової стійкості агропідприємств до викликів воєнного стану та кліматичних змін. Особливу увагу при цьому варто приділити гармонізації вітчизняних методів підтримки з вимогами ЄС та впровадженню альтернативних джерел фінансування через Державний аграрний реєстр.

Література

1. Naranchimeg, L. & Enkhamgalan, C. (2020). Some issues of financial stability analysis. *iBusiness,* Vol. 12, Issue 4, pp. 140-149. DOI: 10.4236/ib.2020.124010.

2. Linares-Mustaros, S., Coenders, G., & Vives-Mestres, M. (2018). Financial performance and distress profiles: From classification according to financial ratios to compositional classification. *Advances in Accounting*, Vol. 40, pp. 1–10. https://doi.org/10.1016/j.adiac.2017.10.003

3. Christopoulos, A. G., Dokas, I. G., Kalantonis, P. & Koukkou, T. (2019). Investigation of financial distress with a dynamic logit based on the linkage between liquidity and profitability status of listed firms. *Journal of the Operational Research Society*, Vol. 70, Issue 10, pp. 1817–1829. doi: 10.1080/01605682.2018.1460017

4. Chiho Ok & He Soung Ahn (2019). How does entrepreneurial orientation influence the sustainable growth of SMEs? The role of relative performance. *Sustainability,* MDPI, Vol. 11, Issue 19, pp. 1-16. doi: 10.3390/su11195178

5. Yujia, Lu, & Yangfen, Chen (2021). Is China's agricultural enterprise growing steadily? Evidence from listed agricultural companies. *Chinese Journal of Population, Resources and Environment,* Vol. 19, Issue 2, pp. 203-212. doi: 10.1016/j.cjpre.2021.12.022.

6. Blazkova, I. & Dvoulety, O. (2018). Sectoral and firm-level determinants of profitability: A multilevel approach. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, Vol. 6, Issue 2, pp. 32–44. doi: 10.37335/ijek.v6i2.76

7. Maboya, M. & McKay, T. (2019). The financial sustainability challenges facing the South African non-profit sector. *The Journal of Transdisciplinary Research in Southern Africa,* Vol. 15, Issue 1, pp. 1–10. doi: 10.4102/td.v15i1.693

8. Abdullayeva, M. X. (2024). Managing financial risks by ensuring the financial stability of companies. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, Vol. 6, Issue 05, pp. 72–77. doi: 10.37547/tajmei/Volume06Issue05-08

9. Maeenuddin, Hamid, S. A., Nassir, A. M., Fahlevi, M., Aljuaid, M. & Jermsittiparsert, K. (2024). Measuring the financial sustainability and its influential factors in microfinance sector of Pakistan. *Sage Open*, Vol. 14, Issue 3. URL: https://doi.org/10.1177/21582440241259288 (дата звернення 5.02.2026)

10. Phan, D. H. B., Iyke, B. N., Sharma, S. S. & Affandi, Y. (2021). Economic policy uncertainty and financial stability–is there a relation?. *Economic Modelling,* Vol. 94, pp. 1018-1029. doi: 10.1016/j.econmod.2020.02.042

11. Mbatha, N. & Ngibe, M. (2017). Factors affecting financial stability of small and medium enterprises: A case study of emerging markets. *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions,* Vol. 7, Issue 1, pp. 7-17. doi: 10.22495/rgcv7i1art1.

12. Abdlkareem Ibrahim, N., Salehi, M., Amran Naji Al-Refiay, H. & Lari Dashtbayaz, M. (2024). A financial stability model for iraqi companies. *Risks,* MDPI, Vol. 12, Issue 9, pp. 140. doi: 10.3390/risks12090140

13. Kulu, E., Sebu, J. & Osei, B. (2024). Effect of financial stability on new business establishments in Africa: does ease of doing business matter?. *Journal of Financial Economic Policy*, Vol. 16, Issue 2, pp. 205–225. doi: 10.1108/JFEP-07-2023-0202

14. Neneh, N. B. & Vanzyl, J. (2012). Towards establishing long term surviving small and medium enterprises (SMEs) in South Africa: An entrepreneurial approach. *African Journal of Business Management*, Vol. 6, Issue 28, pp. 8327-8343, doi: 10.5897/AJBM-11-2572

15. Soegiono, L., Atahau, A. D. R., Harijono, H., Huruta, A. D. & Tvaronavičienė, M. (2019). Local wisdom in rural microfinance: A descriptive study on villagers of East Sumba. *Entrepreneurship & Sustainability Issues*, Vol. 6, Issue 3, pp. 1485–1496. doi: 10.9770/jesi.2019.6.3(30)

16. Atahau, A. D. R., Huruta, A. D. & Lee, C.-W. (2020). Rural microfinance sustainability: Does local wisdom driven governance work? *Journal of Cleaner Production*, Vol. 267, pp. 122153. doi: 10.1016/j.jclepro.2020.122153

17. Ye, J. & Kulathunga, K. (2019). How does financial literacy promote sustainability in SMEs? A developing country perspective. *Sustainability*, Vol. 11, Issue 10, 2990. doi: 10.3390/su11102990

18. Fusaru, I. & Muntean, N. (2025). Financial sustainability assessment in Moldovan agriculture through Z-score analysis: insights from Romanian models. *Finance of Ukraine,* Vol. 5, pp. 111-128. doi: 10.33763/finukr2025.05.111

19. Kim, M. H. & Partington, G. (2015). Dynamic forecasts of financial distress of Australian firms. *Australian Journal of Management*, Vol. 40, Issue 1, pp. 135–160. doi: 10.1177/0312896213514237

20. Shava, E. (2019). Financial sustainability of NGOs in rural development programmes. *Development in Practice*, Vol. 31, Issue 3, pp. 393–403. doi: 10.1080/09614524.2020.1853059

21. Андрос, С. В. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2025. № 1 (31). С. 5-16. URL: https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/5.pdf. doi: 10.15276/EJ.01.2025.1 (дата звернення 5.02.2026)

22. Cheremisina, S., & Salo, I. (2023). Monitoring of the aggregate level of economic efficiency of agricultural enterprises in Ukraine: Factors of influence and growth prospects. *Ekonomika APK*, Vol. 30, Issue 2, pp. 24-37. doi: 10.32317/2221-1055.202302024

23. Черемісіна, С. Г. Трансформація економіко-фінансових індикаторів функціонування аграрного сектору економіки України в умовах війни. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету.* 2024. № 2(28). С. 69-82. doi: 10.15276/EJ.02.2024.8

24. Андрос, С. В. Банківське кредитування як важливий інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва в умовах повоєнного відновлення економіки. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* 2025. № 3 (79). С. 18-29. URL: https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/18.pdf. doi: 10.15276/ETR.03.2025.2 (дата звернення 5.02.2026)

Стаття надійшла 15.02.2026
Стаття прийнята до друку 27.02.2026
Доступно в мережі Internet 23.03.2026

Andros S.
Doctor of Economics, Associate Professor
Leading Researcher
Department of Financial and Credit and Tax Policy
E-mail: andros.sv@ukr.net
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-5561-901X

Cheremisina S.
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Chief Researcher
Department of Agricultural Market and International Integration
National Scientific Centre “Institute of Agrarian Economics”
Heroyiv Oborony str. 10, Kyiv 03127, Ukraine
E-mail: cheremisinasvitlana@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-1546-7714

MECHANISM FOR ENSURING FINANCIAL STABILITY AS A COMPLEX OF MEASURES AND INSTRUMENTS TO SUPPORT THE FINANCIAL STATUS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

This article explores the economic nature of determining financial stability. Internal and external factors influencing the financial stability of agricultural enterprises have been considered. Potential causes of agricultural enterprise insolvency have been identified. The mechanism for ensuring the financial stability of a company as a market category and alternatives to financial insolvency have been examined. Models for making management decisions to ensure financial stability at different stages of the agricultural enterprise life cycle have been analyzed. Tools for diagnosing the financial stability of agricultural companies have been explored. The feasibility of using financial management tools to ensure the financial stability of enterprises has been substantiated. The key criteria for optimizing working capital to strengthen the financial position of agricultural enterprises in the market have been examined. An algorithm for assessing the financial stability of an enterprise has been considered, which adequately characterizes the enterprise's financial position with the smallest number of performance criteria. The prerequisites for ensuring and supporting the financial stability of agricultural enterprises have been formulated. A system of measures for the proper management of the financial condition of domestic agricultural enterprises has been developed. Ways to improve the financial stability of agricultural enterprises have been proposed. A financial model of enterprise market interaction has been proposed, allowing for the study of the dynamics of the financial condition of enterprises under war conditions.

Key words: agricultural sector, creditworthiness, liquidity, profitability, solvency, agricultural enterprises, financial instruments, financial mechanism, financial stability.

References

1. Naranchimeg, L. & Enkhamgalan, C. (2020). Some issues of financial stability analysis. *iBusiness, 12*(4), 140-149. DOI: 10.4236/ib.2020.124010.

2. Linares-Mustaros, S., Coenders, G., & Vives-Mestres, M. (2018). Financial performance and distress profiles: From classification according to financial ratios to compositional classification. *Advances in Accounting*, 40, 1–10. doi: 10.1016/j.adiac.2017.10.003

3. Christopoulos, A. G., Dokas, I. G., Kalantonis, P. & Koukkou, T. (2019). Investigation of financial distress with a dynamic logit based on the linkage between liquidity and profitability status of listed firms. *Journal of the Operational Research Society*, *70*(10), 1817–1829. doi: 10.1080/01605682.2018.1460017

4. Ok, C., & Ahn, H. S. (2019). How does entrepreneurial orientation influence the sustainable growth of SMEs? The role of relative performance. *Sustainability*, *11*(19), 5178. doi: 10.3390/su11195178

5. Lu, Y., & Chen, Y. (2021). Is China's agricultural enterprise growing steadily? Evidence from listed agricultural companies. *Chinese Journal of Population, Resources and Environment*, *19*(2), 203-212. doi: 10.1016/j.cjpre.2021.12.022.

6. Blazkova, I. & Dvoulety, O. (2018). Sectoral and firm-level determinants of profitability: A multilevel approach. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, *6*(2), 32–44. doi: 10.37335/ijek.v6i2.76

7. Maboya, M. & McKay, T. (2019). The financial sustainability challenges facing the South African non-profit sector. *The Journal of Transdisciplinary Research in Southern Africa, 15*(1), 1–10. doi: 10.4102/td.v15i1.693

8. Abdullayeva, M. X. (2024). Managing financial risks by ensuring the financial stability of companies. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, 6(5), 72–77. doi: 10.37547/tajmei/Volume06Issue05-08

9. Maeenuddin, Hamid, S. A., Nassir, A. M., Fahlevi, M., Aljuaid, M. & Jermsittiparsert, K. (2024). Measuring the financial sustainability and its influential factors in microfinance sector of Pakistan. *Sage Open*, 14(3). https://doi.org/10.1177/21582440241259288 (Retrieved February 5, 2026)

10. Phan, D. H. B., Iyke, B. N., Sharma, S. S. & Affandi, Y. (2021). Economic policy uncertainty and financial stability–is there a relation?. *Economic Modelling,* 94, 1018-1029. doi: 10.1016/j.econmod.2020.02.042

11. Mbatha, N. & Ngibe, M. (2017). Factors affecting financial stability of small and medium enterprises: A case study of emerging markets. *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions, 7*(1), 7-17. doi: 10.22495/rgcv7i1art1.

12. Abdlkareem Ibrahim, N., Salehi, M., Amran Naji Al-Refiay, H. & Lari Dashtbayaz, M. (2024). A financial stability model for iraqi companies. *Risks, 12*(9), 140. doi: 10.3390/risks12090140

13. Kulu, E., Sebu, J. & Osei, B. (2024). Effect of financial stability on new business establishments in Africa: does ease of doing business matter?. *Journal of Financial Economic Policy*, *16*(2), 205–225. doi: 10.1108/JFEP-07-2023-0202

14. Neneh, N. B. & Vanzyl, J. (2012). Towards establishing long term surviving small and medium enterprises (SMEs) in South Africa: An entrepreneurial approach. *African Journal of Business Management*, 6(28), 8327-8343. doi: 10.5897/AJBM-11-2572

15. Soegiono, L., Atahau, A. D. R., Harijono, H., Huruta, A. D. & Tvaronavičienė, M. (2019). Local wisdom in rural microfinance: A descriptive study on villagers of East Sumba. *Entrepreneurship & Sustainability Issues*, 6(3), 1485–1496. doi: 10.9770/jesi.2019.6.3(30)

16. Atahau, A. D. R., Huruta, A. D. & Lee, C.-W. (2020). Rural microfinance sustainability: Does local wisdom driven governance work? *Journal of Cleaner Production*, 267, 122153. doi: 10.1016/j.jclepro.2020.122153

17. Ye, J. & Kulathunga, K. (2019). How does financial literacy promote sustainability in SMEs? A developing country perspective. *Sustainability*, *11*(10), 2990. doi: 10.3390/su11102990

18. Fusaru, I. & Muntean, N. (2025). Financial sustainability assessment in Moldovan agriculture through Z-score analysis: insights from Romanian models. *Finance of Ukraine,* 5, 111-128. doi: 10.33763/finukr2025.05.111

19. Kim, M. H. & Partington, G. (2015). Dynamic forecasts of financial distress of Australian firms. *Australian Journal of Management*, 40(1), 135–160. doi: 10.1177/0312896213514237

20. Shava, E. (2019). Financial sustainability of NGOs in rural development programmes. *Development in Practice*, 31(3), 393–403. doi: 10.1080/09614524.2020.1853059

21. Andros, S. V. (2025). Mekhanizm zabezpechennia finansovoi stiikosti yak aktyvnyi element u systemi stabilizatsii kredytuvannia i naroshchennia ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstv ahropromyslovoho vyrobnytstva. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu, 1*(31), 5-16. https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/5.pdf. doi: 10.15276/EJ.01.2025.1 (Retrieved February 5, 2026)

22. Cheremisina, S., & Salo, I. (2023). Monitoring of the aggregate level of economic efficiency of agricultural enterprises in Ukraine: Factors of influence and growth prospects. *Ekonomika APK*, *30*(2), 24-37. doi: 10.32317/2221-1055.202302024

23. Cheremisina, S. H. (2024). Transformatsiia ekonomiko-finansovykh indykatoriv funktsionuvannia ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu, 2*(28), 69-82. doi: 10.15276/EJ.02.2024.8

24. Andros, S. V. (2025). Bankivske kredytuvannia yak vazhlyvyi instrument zabezpechennia finansovoi stiikosti pidpryiemstv ahropromyslovoho vyrobnytstva v umovakh povoiennoho vidnovlennia ekonomiky. *Ekonomika: realii chasu. Naukovyi zhurnal, 3*(79), 18-29. https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/18.pdf. doi: 10.15276/ETR.03.2025.2 (Retrieved February 5, 2026)

Received 15 February 2026
Approved 27 February 2026
Available in Internet 23.03.2026

Цитування згідно ДСТУ 8302:20
Андрос С.В., Черемісіна С.Г. Механізм забезпечення фінансової стійкості як сукупність заходів та інструментів підтримки фінансового стану сільськогосподарських підприємств // Економіка харчової промисловості. 2026. Т.18, вип. 1. С. 46-57. doi 10.15673/fie.v18i1.3446

Cite as APA style citation
Andros, S., & Cheremisina, S. (2026). Mechanism for ensuring financial stability as a complex of measures and instruments to support the financial status of agricultural enterprises. *Food Industry Economics, 18*(1), 46-57. doi 10.15673/fie.v18i1.3446